

**TYMPAAN
INSTITUUT**

voor beleidsontwikkeling

Sociale contacten, vrijetijdsbesteding en praktische ondersteuning

**Resultaten van de tweede schriftelijke vragenronde
onder de deelnemers aan het GGZ-panel regio Delft
Westland Oostland**

Samenvatting

Inleiding

In opdracht van de provincie Zuid-Holland heeft het Tympaan Instituut in 2005 een GGZ-panel opgezet in de regio Delft Westland Oostland (DWO). De eerste vragenronde met als onderwerp 'informatie over wonen, welzijn en zorg' is eind 2005 gehouden.

Dit rapport geeft de resultaten van de eerste vragenronde van 2006 met als onderwerp 'sociale contacten, vrijetijdsbesteding en praktische ondersteuning'.

Centraal in deze vragenronde stond de tevredenheid over het aantal sociale contacten, over het aantal vrijetijdsactiviteiten en over de mate van praktische ondersteuning.

Sociale contacten

Een belangrijk deel van de panelleden is in meer of mindere mate tevreden over het aantal sociale contacten met familie, vrienden/kennissen, burens, lotgenoten, maatjes, persoonlijk begeleider en de thuiszorg. Het minst tevreden zijn de respondenten over het aantal contacten met familie en maatjes. Het meest tevreden is men over het aantal contacten met de burens, lotgenoten en persoonlijk begeleider.

Bijna een kwart van de respondenten zou meer contact met vrienden/kennissen willen.

Ruim eenderde van de panelleden die niet tevreden zijn over het aantal sociale contacten, weet niet wat zij hieraan kunnen doen. Andere panelleden die 'vaker op bezoek gaan' en 'vaker bellen/e-mailen' als oplossing noemen, worden daarbij gehinderd doordat zijzelf niet goed actie durven te ondernemen, geen computer hebben of tegen financiële drempels lopen.

Opvallend is dat een belangrijk deel van de panelleden aangeeft bepaalde contacten te missen terwijl het grootste deel ook aangeeft dat er voldoende mensen zijn op wie ze kunnen vertrouwen, op wie ze terug kunnen vallen bij problemen of met wie ze dagelijkse problemen kunnen bespreken. Bijna een vijfde van de panelleden geeft aan geen beroep op vrienden te kunnen doen wanneer zij dat nodig hebben. Ruim de helft van de respondenten voelt zich vaak buitengesloten.

Ondersteuning bij het verbeteren van het aantal sociale contacten lijkt voor een belangrijk deel van de panelleden noodzakelijk. Dit zou kunnen in de vorm van:

- persoonlijke ondersteuning door vrijwilligers, zoals door vriendendienst, maatjesproject en stimuleren van lotgenotencontact;
- informatievoorziening over financiële regelingen, zoals de Delftpas, waardoor bijvoorbeeld een aantal strippenkaarten met reductie kan worden verkregen;
- informatievoorziening over bijstandsregelingen voor de aanschaf van een computer;
- mogelijkheden om tegemoet te komen aan de noodzakelijke kosten voor 'internetabonnement';
- informatievoorziening over computergebruik in buurthuizen en bibliotheken;
- het nadrukkelijker betrekken van GGZ-cliënten bij activiteiten.

Vrijetijdsbesteding

Winkelen/boodschappen doen, sporten en vrijwilligerswerk worden het meest genoemd als vrijetijdsactiviteiten buitenshuis. Bij het ondernemen van andere activiteiten die men graag zou doen, worden de panelleden gehinderd door financiële drempels, het ontbreken van iemand die meegaat/-doet en onvoldoende tijd.

Om de drempels (deels) te overwinnen is het aan te bevelen om:

- informatie te geven over financiële regelingen, zoals bijvoorbeeld de Delftpas, waardoor met korting aan diverse activiteiten kan worden deelgenomen;
- informatie te geven over mogelijkheden om activiteiten niet alleen te hoeven doen.

Praktische ondersteuning

Het grootste deel van de panelleden maakt gebruik van ondersteunende gesprekken, gevolgd door hulp in de huishouding en hulp bij de administratie.

De grootste - on vervulde - behoefte bestaat uit ondersteuning bij sociale contacten/activiteiten, ondersteunende gesprekken, hulp in de huishouding en helpen bij klussen.

Als belangrijkste redenen waarom niet in deze behoefte wordt voorzien, zijn:

- onvoldoende kennis waar hulp kan worden gevraagd;
- onvoldoende durf om er om te vragen;
- het idee dat de ondersteuning waarschijnlijk te duur zal zijn.

Bijna de helft van de respondenten vindt weliswaar dat er voldoende mogelijkheden zijn om hulp te krijgen maar het grootste deel van hen vindt dat het aanbod te versnipperd is.

Niet in alle behoeften aan praktische ondersteuning kan zonder meer worden tegemoetgekomen vanwege een soms noodzakelijke indicatie daarvoor.

Met betrekking tot de behoefte aan niet-indicatiegevoelige ondersteuning is aan te bevelen:

- meer informatie te geven over diverse hulpmogelijkheden en de financiële consequenties daarvan;
- deze informatie duidelijk te structureren en te realiseren op één plaats;
- ondersteuning te bieden bij het vragen van hulp;
- meer structuur aan te brengen in het aanbod.

	Inhoud	blz
1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Vraagstelling	1
1.3	Werkwijze	1
1.4	Opbouw rapportage	2
2	Vragenlijst, respons en respondenten	3
2.1	Vragenlijst en respons	3
2.2	Respondenten	3
3	Sociale contacten	5
3.1	Tevredenheid over het aantal contacten	5
3.2	Mogelijkheden en belemmeringen bij het verbeteren van het aantal contacten	5
3.3	Gemis bij contacten	6
3.4	Mogelijkheden om gevoelens en problemen te bespreken	7
4	Vrijetijdsbesteding	9
4.1	Huidige en gewenste vrijetijdsactiviteiten	9
4.2	Belemmeringen bij het uitvoeren van de gewenste vrijetijdsactiviteiten	9
5	Praktische ondersteuning	10
5.1	Gebruik van en behoefte aan praktische ondersteuning	10
5.2	Redenen van het niet gebruiken van praktische ondersteuning	10
5.3	Specifieke ondersteuning en ondersteuningsaanbod	11
5.4	Huidige en gewenste aanbieder van praktische ondersteuning	11
6	Conclusies en aanbevelingen	12
6.1	Sociale contacten	12
6.2	Vrijetijdsbesteding	12
6.3	Praktische ondersteuning	13
6.4	Aanbevelingen	13

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Een speerpunt van het provinciale zorgbeleid is het versterken van de invloed van zorgvragers op beslissingen over zorg en welzijn. Een van de instrumenten daarbij zijn panels, waarbij cliënten regelmatig naar hun mening wordt gevraagd over verschillende thema's. In de provincie Zuid-Holland functioneren nu meerdere panels voor verschillende doelgroepen, namelijk: senioren, mantelzorgers en GGZ-cliënten.

In 2005 is in de regio Delft Westland Oostland (DWO) een GGZ-panel opgezet in nauwe samenwerking met de Werkgroep GGZ van het Regionaal Patiënten Consumenten Platform DWO (RPCP DWO). De eerste vragenronde met als thema 'informatie over wonen, welzijn en zorg' is eind 2005 gehouden.

In overleg met de werkgroep GGZ zijn voor de eerste vragenronde in 2006 drie thema's gekozen: 'sociale contacten, vrijetijdsbesteding en praktische ondersteuning'.

Dit rapport geeft de resultaten van deze eerste vragenronde in 2006.

1.2 Vraagstelling

Via de vragenronde wordt antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvragen:

- In hoeverre zijn de panelleden tevreden over het aantal contacten dat zij onderhouden met ouders/verzorgers, kinderen, verdere familie, vrienden, kennissen, burens, lotgenoten, maatjes, persoonlijk begeleider of verzorger?
- Welke mogelijkheden en belemmeringen noemen panelleden bij het verbeteren van sociale contacten?
- Welke vrijetijdsactiviteiten buitenshuis hebben de panelleden?
- Welke belemmeringen doen zich voor bij het uitvoeren van vrijetijdsactiviteiten?
- Wat is het gebruik van en de behoefte aan praktische ondersteuning?
- Welke aanbevelingen kunnen er op grond van de antwoorden op de vragen worden geformuleerd?

1.3 Werkwijze

Volgens de standaardmethodiek van de panels zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen de volgende stappen gezet.

In samenwerking met de Werkgroep GGZ van het RPCP DWO zijn de thema's en items voor de vragenlijst benoemd. Op basis daarvan is de vragenlijst gemaakt en verstuurd aan alle respondenten. Vervolgens heeft een analyse van de antwoorden plaatsgevonden en zijn de resultaten in deze rapportage neergelegd. De resultaten worden in de vorm van een nieuwsbrief aan alle respondenten gestuurd. In deze nieuwsbrief geeft de Werkgroep GGZ van het RPCP DWO aan wat zij met de resultaten doet.

1.4 Opbouw rapportage

De opbouw van de rapportage is als volgt:

Hoofdstuk 2 geeft informatie over de vragenlijst, de respons en de respondenten. In de hoofdstukken 3, 4, en 5 worden de resultaten gepresenteerd. Hoofdstuk 6 geeft de antwoorden op de gestelde onderzoeksvragen en aanbevelingen.

2 Vragenlijst, respons en respondenten

2.1 Vragenlijst en respons

In de vragenlijst komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- achtergrondgegevens van respondenten;
- sociale contacten;
- vrijetijdsbesteding;
- praktische ondersteuning.

De vragenlijst bestond uit 26 gesloten vragen. Bij een aantal daarvan konden meerdere antwoorden worden aangekruist.

Op het moment dat de vragenlijst werd uitgezet, bestond het panel uit 98 leden. In totaal kwamen er 50 vragenlijsten binnen de vastgestelde termijn ingevuld terug; een respons van 51%.

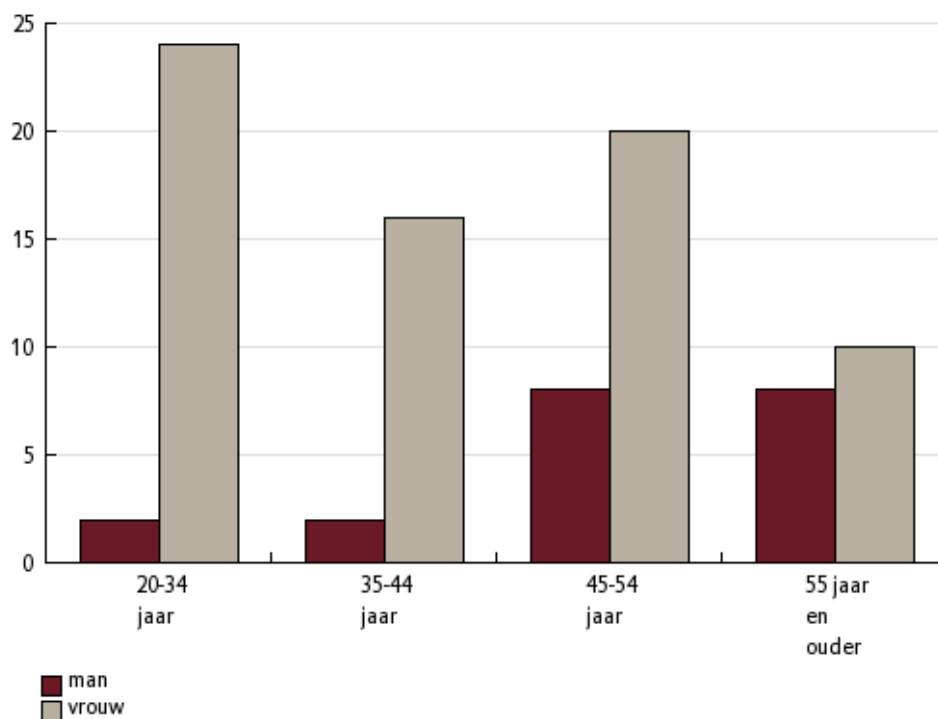
2.2 Respondenten

In deze paragraaf wordt een aantal achtergrondkenmerken van de respondenten beschreven: leeftijd, geslacht, woonsituatie en inkomensbron.

Leeftijd en geslacht

Ruim driekwart van de respondenten is vrouw (38) en bijna een kwart is man (12).

Figuur 1 biedt een overzicht van de respondenten naar leeftijd en geslacht.

Figuur 1 Respondenten naar leeftijd en geslacht in percentages (n=50)

Woonsituatie en huishoudensamenstelling

Het grootste deel van de respondenten (ruim 80%) woont zelfstandig in een huur- of koopwoning. Drie respondenten wonen in een beschermende woonvorm en twee in een begeleid wonenproject.

Bijna de helft van de respondenten woont alleen en een bijna een kwart woont samen met een partner. De overige respondenten wonen met partner en kinderen, alleen met kinderen of met medebewoners.

Inkomensbron

Ruim de helft van de respondenten ontvangt het inkomen uit een WAO-, WIA- of WAJONG-uitkering. Betaald werk en een bijstandsuitkering zijn daarna de belangrijkste inkomensbronnen. De 65-plussers in het GGZ-panel ontvangen naast AOW allen een pensioen.

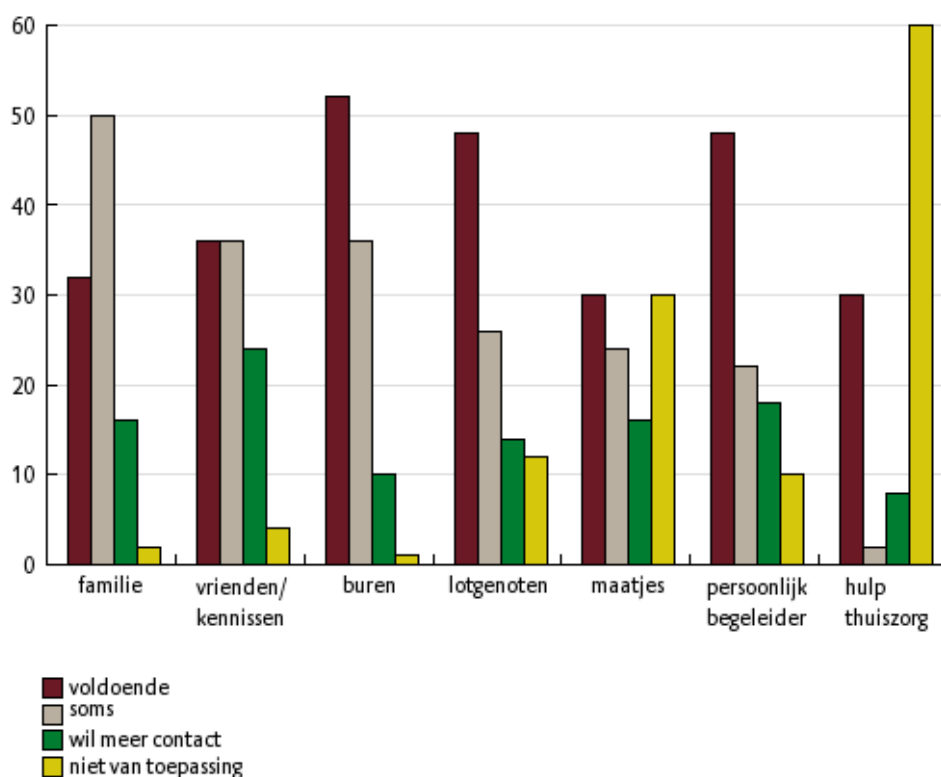
3 Sociale contacten

3.1 Tevredenheid over het aantal contacten

De respondenten is gevraagd naar hun tevredenheid over het aantal contacten met familie, vrienden/kennissen, buren, lotgenoten, maatjes, persoonlijk begeleider en de thuiszorg.

Figuur 2 geeft de tevredenheid weer van het aantal contacten dat de respondenten hebben met anderen, zoals familie, vrienden/kennissen buren, lotgenoten, maatjes, persoonlijk begeleider en de thuiszorg.

Figuur 2 Tevredenheid over het aantal contacten in percentages (n=50)

Uit figuur 2 blijkt onder meer dat de respondenten het meest tevreden zijn over het aantal contacten met buren, lotgenoten en persoonlijk begeleider. Bijna een kwart van de respondenten zou meer contact willen met vrienden/kennissen.

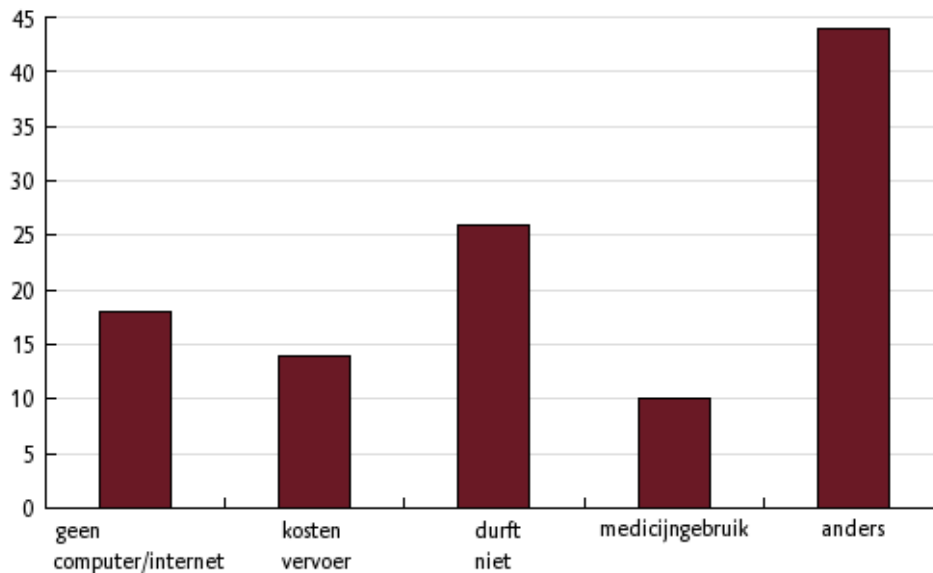
3.2 Mogelijkheden en belemmeringen bij het verbeteren van het aantal contacten

Bijna tweederde van de respondenten is over het algemeen niet tevreden over het aantal contacten. Daarvan weet eenderde niet wat zij daaraan kunnen doen. De resterende tweederde

(19 respondenten) noemen vaker op bezoek gaan en vaker opbellen/e-mailen het meest als mogelijkheid om iets te doen aan die ontevredenheid.

Figuur 3 laat zien wat de respondenten tegenhoudt om het aantal contacten te verbeteren. Bij deze vraag konden meerdere antwoorden worden gegeven.

Figuur 3 Belemmeringen bij het verbeteren van het aantal contacten in percentages (n=50)

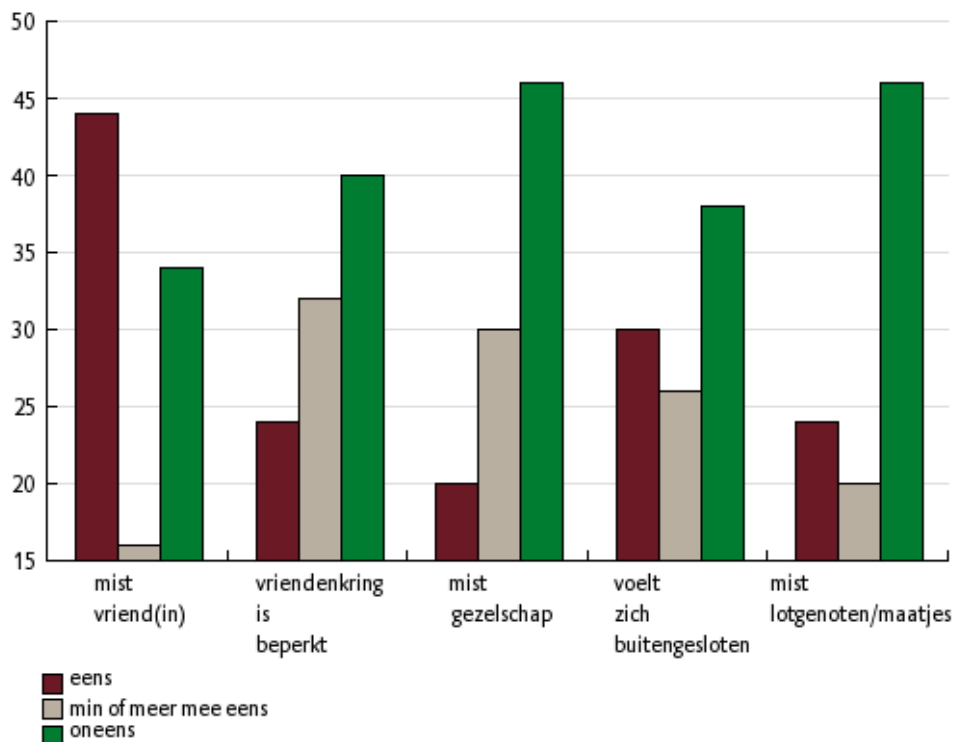

3.3 Gemis bij contacten

Naast de vraag naar tevredenheid over het aantal contacten is de respondenten via stellingen gevraagd naar wat zij missen bij de contacten.

Figuur 4 biedt een overzicht van wat respondenten missen bij hun contacten.

Figuur 4 Gemis bij contacten in percentages (n=50)

3.4 Mogelijkheden om gevoelens en problemen te bespreken

De respondenten is via stellingen gevraagd of zij voldoende mensen om zich heen hebben met wie zij hun gevoelens kunnen delen en bij wie zij terecht kunnen als er problemen zijn.

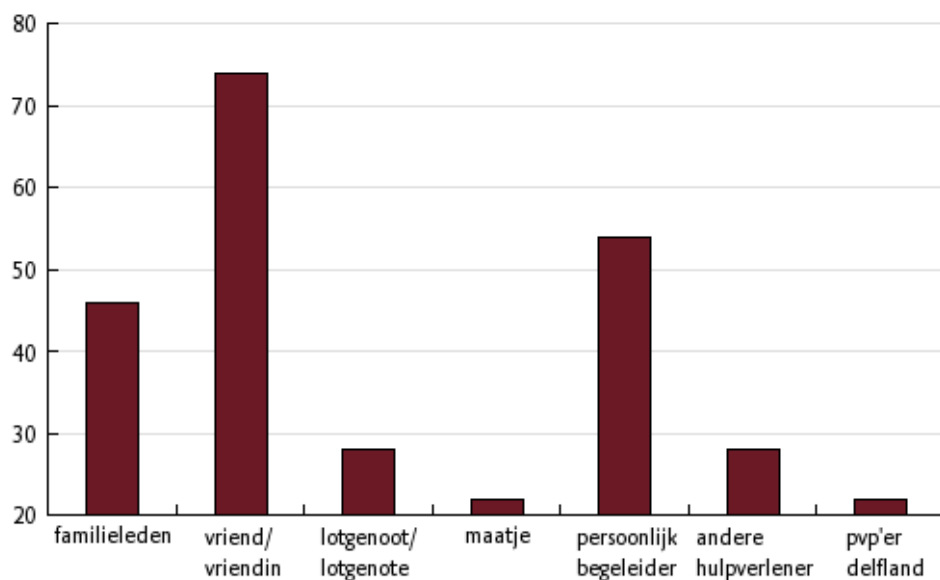
Ongeveer eenderde van de respondenten geeft aan dat er altijd iemand is om de dagelijkse problemen mee te bespreken, dat er veel mensen zijn op wie zij kunnen terugvallen bij problemen, dat er genoeg mensen zijn met wie zij zich intiem voelen en dat zij een beroep kunnen doen op vrienden als dat nodig is. De helft van de respondenten geeft aan dat zij een aantal mensen volledig kan vertrouwen.

Voor circa eenderde van de respondenten geldt dat er niet altijd iemand is met wie zij over hun dagelijkse problemen kunnen praten, zij niet veel mensen hebben om op terug te vallen bij problemen en dat zij niet genoeg mensen hebben met wie zij zich intiem voelen. Ruim de helft van de respondenten voelt zich in meer of mindere mate buitengesloten.

Bijna een vijfde van de respondenten geeft aan dat zij geen beroep kunnen doen op vrienden wanneer zij dat nodig hebben en dat zij geen mensen kennen die zij volledig kunnen vertrouwen.

Figuur 5 biedt een overzicht van mensen met wie de respondenten over hun gevoelens kunnen/willen praten. Vrijwel geen van de respondenten noemt daarbij de burens. Een zeer klein aantal respondenten geeft aan dat zij met niemand over hun gevoelens willen praten.

Figuur 5 Personen met wie men over gevoelens kan praten in percentages (n=50)

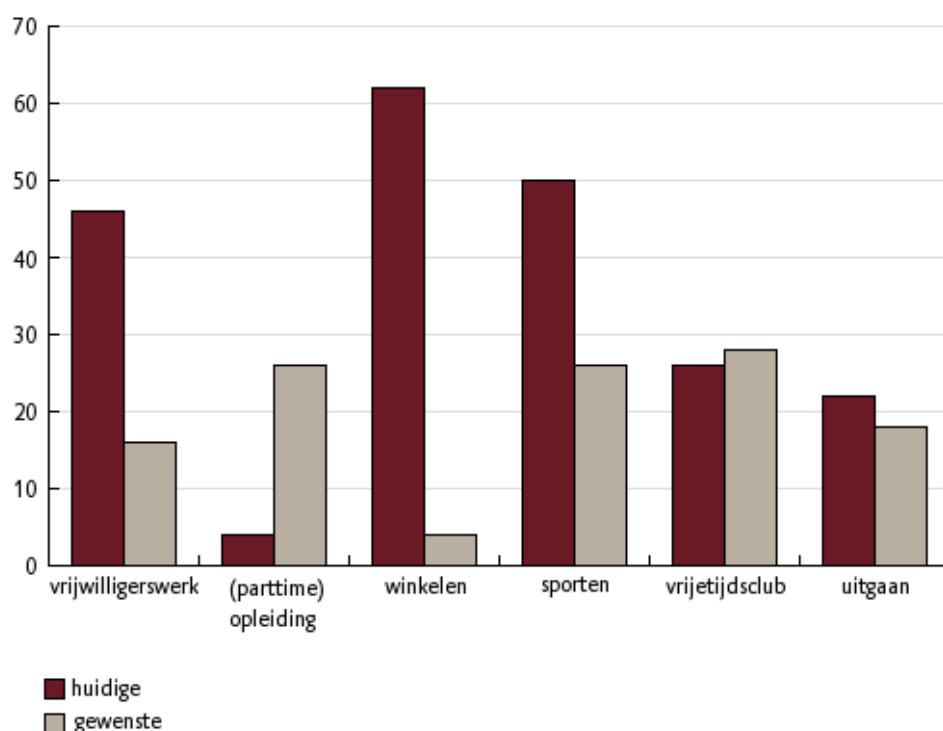

4 Vrijetijdsbesteding

4.1 Huidige en gewenste vrijetijdsactiviteiten

Figuur 6 biedt een overzicht van de huidige en gewenste vrijetijdsactiviteiten buitenshuis van de respondenten. Bij deze vraag konden meerdere antwoorden worden gegeven.

Figuur 6 Huidige en gewenste vrijetijdsactiviteiten buitenshuis in percentages (n=50)

Winkelen, sporten en vrijwilligerswerk zijn de belangrijkste huidige activiteiten van de respondenten. De belangrijkste gewenste activiteiten zijn het volgen van een parttime opleiding, (meer) sporten en (meer) vrijetijdsactiviteiten in clubverband.

4.2 Belemmeringen bij het uitvoeren van de gewenste vrijetijdsactiviteiten

Er is gevraagd welke belemmeringen zich mogelijk voordoen bij het uitvoeren van de gewenste activiteiten. De belangrijkste belemmeringen die worden genoemd, zijn financiële drempels en het ontbreken van iemand die meegaat/doet.

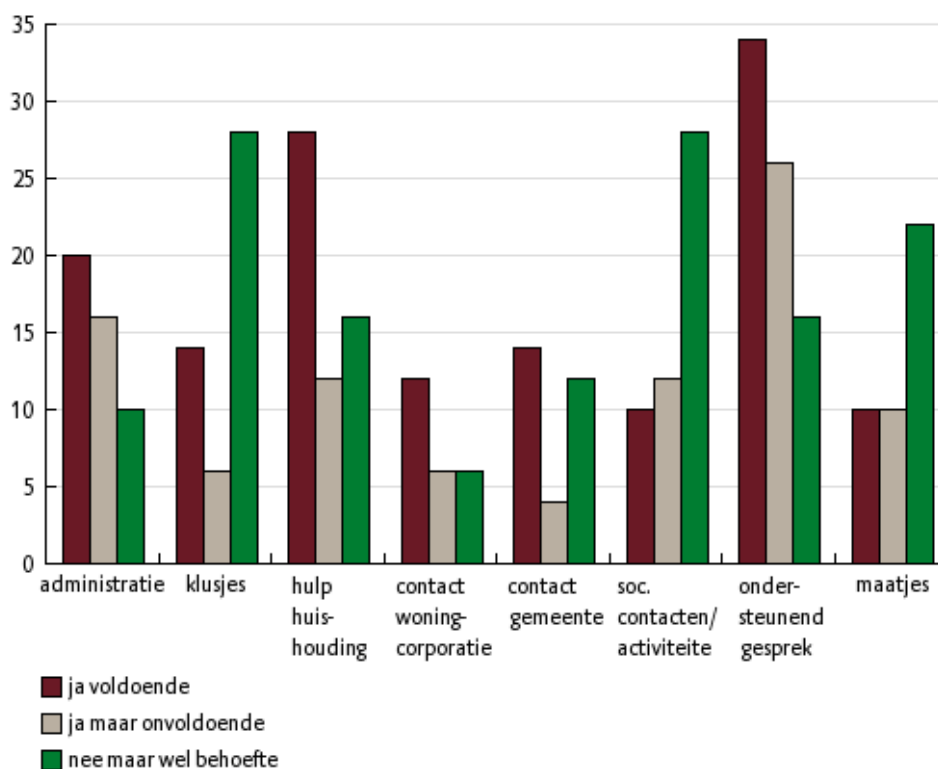
5 Praktische ondersteuning

5.1 Gebruik van en behoefte aan praktische ondersteuning

De respondenten is gevraagd naar gebruik van en behoefte aan vormen van praktische ondersteuning.

Figuur 7 laat zien dat de vormen van hulp die het meest worden gebruikt zijn: ondersteunende gesprekken (drievijfde van de respondenten), hulp in de huishouding (tweevijfde van de respondenten) en hulp bij de administratie (bijna tweevijfde van de respondenten). Niet iedereen die gebruikmaakt van praktische ondersteuning vindt dat ook voldoende.

Figuur 7 Gebruik van en behoefte aan vormen praktische ondersteuning in percentages (n=50)

Figuur 7 laat ook zien dat de grootste niet-vervulde behoefte bestaat uit praktische ondersteuning in de vorm van ondersteunende gesprekken, gevolgd door hulp bij sociale contacten of activiteiten, hulp in de huishouding, hulp bij klusjes en hulp bij de administratie.

5.2 Redenen van het niet gebruiken van praktische ondersteuning

De vraag naar waarom respondenten geen gebruikmaken van ondersteuning is door bijna de helft van de respondenten niet ingevuld. Bijna een vijfde van de respondenten geeft aan geen

hulp nodig te hebben. De overige respondenten weten niet waar zij ondersteuning kunnen vragen (8 respondenten), durven niet om ondersteuning te vragen (5 respondenten) en denken dat voor hen de ondersteuning te duur zal zijn (5 respondenten).

5.3 Specifieke ondersteuning en ondersteuningsaanbod

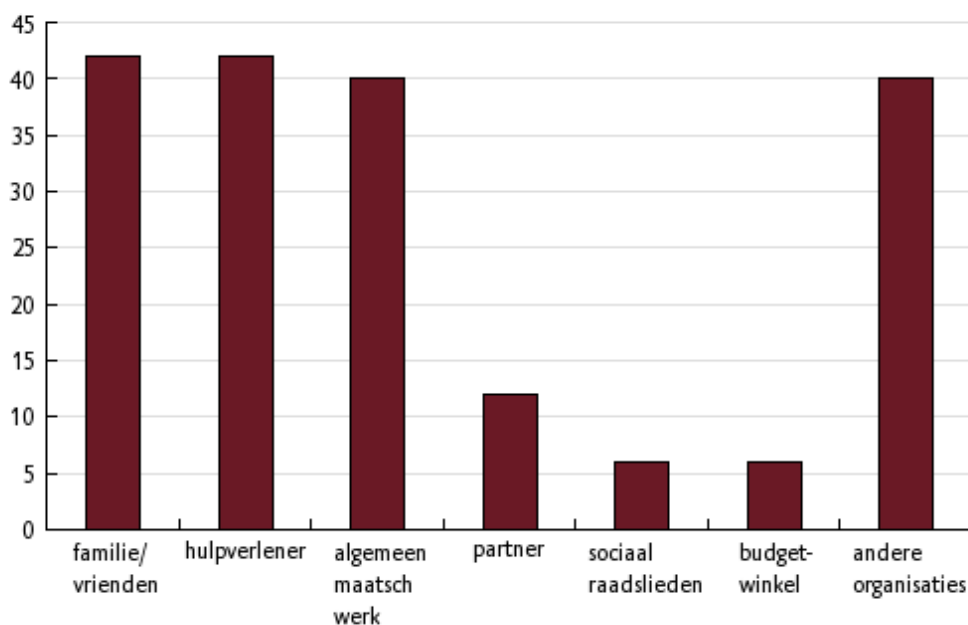
Er is specifiek gevraagd naar hulp bij het aanvragen van regelingen, zoals huurtoeslag en zorgtoeslag en het invullen van formulieren. Ruim de helft van de respondenten maakt hiervan altijd of soms gebruik. Een klein aantal respondenten (7) wil hier wel hulp bij ontvangen.

Er is gevraagd of de respondenten vinden dat er genoeg mogelijkheden zijn om hulp te vragen van deskundigen. Ruim eenderde vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn, maar meer dan de helft van hen vindt het aanbod te versnipperd. Voor bijna eenderde geldt dat zij niet weten of er voldoende hulpmogelijkheden zijn en bijna eenderde geeft aan dat deze vraag voor hen niet van toepassing is.

5.4 Huidige en gewenste aanbieder van praktische ondersteuning

Ten slotte is gevraagd van wie de respondenten hulp krijgen of zouden willen krijgen. Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk.

Figuur 8 Gewenste aanbieder van praktische ondersteuning in percentages (n=50)

Familie en vrienden, hulpverlener van de zorginstelling en algemeen maatschappelijk werk springen eruit als meest gewenst.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Sociale contacten

Tevredenheid over contacten

Bijna eenderde tot de helft van de respondenten is tevreden over het aantal contacten met familie, vrienden/kennissen, buren, lotgenoten, maatjes, persoonlijk begeleider en de thuiszorg. Het meest tevreden is men over het aantal contacten met buren, lotgenoten en persoonlijk begeleider. Het minst tevreden zijn de respondenten over het aantal contacten met familie en over het aantal contacten met maatjes.

Verbetering contacten

Van de respondenten die over het algemeen niet tevreden zijn over het aantal contacten weet ruim eenderde niet wat zij daaraan kunnen doen. Tweederde van hen noemt vaker op bezoek gaan en opbellen/e-mailen als oplossing. De belangrijkste belemmeringen in het verbeteren van contacten zijn: zelf geen actie durven ondernemen, geen computer/internet hebben en onvoldoende financiële middelen voor vervoer.

Meningen over contacten en gevoelens in het dagelijks leven

Opvallend is dat ruim de helft van de respondenten in meer of mindere mate bepaalde contacten mist, terwijl het grootste deel van de respondenten ook aangeeft dat er voldoende mensen zijn op wie ze kunnen vertrouwen, op wie ze kunnen terugvallen bij problemen of met wie ze dagelijkse problemen kunnen bespreken. Eenvijfde van de respondenten geeft aan geen beroep op vrienden te kunnen doen wanneer zij dat nodig hebben. Ruim de helft van de respondenten voelt zich vaak in meer of mindere mate buitengesloten. Bijna alle respondenten willen/kunnen over hun gevoelens praten. Het liefst doen zij dit met een vriend(in), persoonlijk begeleider of familieleden.

6.2 Vrijetijdsbesteding

Vrijetijdsbesteding buitenshuis

Winkelen/boodschappen doen, sporten en vrijwilligerswerk worden het meest genoemd als vrijetijdsactiviteiten buitenshuis. Op de vraag welke activiteiten men nog meer zou willen doen worden deelname aan vrijetijdsclub, (parttime) opleiding, sport en vrijwilligerswerk het meest genoemd.

De meest genoemde belemmeringen bij het uitvoeren van de gewenste vrijetijdsactiviteiten zijn: financiële drempels, het ontbreken van iemand die meegaat of meedoet en het hebben van onvoldoende tijd.

6.3 Praktische ondersteuning

Gebruik van praktische ondersteuning

De vormen van hulp die het meest worden gebruikt zijn ondersteunende gesprekken (drievijfde van de respondenten), hulp in de huishouding (tweevijfde van de respondenten) en hulp bij de administratie (bijna tweevijfde van de respondenten).

De grootste aanvulling bij niet- vervulde behoefte bestaat uit: ondersteuning bij sociale contacten/activiteiten, hulp bij klussen, ondersteunende gesprekken en hulp in de huishouding. Dat in die behoefte niet wordt voorzien, komt onder andere doordat de respondenten niet weten waar hulp kan worden gevraagd, hier niet om durven vragen en denken dat de hulp waarschijnlijk te duur zal zijn.

Familie/vrienden en hulpverlener of maatschappelijk werker van een zorginstelling worden het meest genoemd als degene die hulp verleent aan de respondent of als degene door wie ze graag zouden willen worden geholpen.

Hulp bij aanvragen regelingen en invullen formulieren

Ruim de helft van de respondenten maakt altijd of soms gebruik van hulp bij het aanvragen van regelingen, zoals huur-, zorgtoeslag en het invullen van formulieren. Daarnaast heeft minder dan een vijfde van de respondenten behoefte aan hulp hierbij.

Voldoende hulp aanwezig

Bijna de helft van de respondenten vindt weliswaar dat er voldoende mogelijkheden zijn om hulp te krijgen, maar het grootste deel van hen vindt dat het aanbod te versnipperd is.

6.4 Aanbevelingen

Sociale contacten

Hoewel een groot deel van de respondenten tevreden is over het aantal contacten, is het voor een ander deel belangrijk dat er verbetering komt in het aantal contacten.

Ondersteuning bij het verbeteren van het aantal contacten lijkt voor een belangrijk deel van de panelleden noodzakelijk. Dit zou kunnen in de vorm van:

- persoonlijke ondersteuning door vrijwilligers, zoals door vriendendienst, maatjesproject en stimuleren van lotgenotencontact;
- informatievoorziening over financiële regelingen, zoals de Delftpas, waardoor bijvoorbeeld een aantal strippenkaarten met reductie kan worden verkregen;
- informatievoorziening over bijstandsregelingen voor de aanschaf van een computer;
- mogelijkheden om tegemoet te komen aan de noodzakelijke kosten voor 'internetabonnement';
- informatievoorziening over computergebruik in buurthuizen en bibliotheken;
- het nadrukkelijker betrekken van GGZ-cliënten bij activiteiten.

Vrijetijdsbesteding

Financiële drempels en het ontbreken van iemand die meegaat/-doet vormt voor een deel van de respondenten drempels bij de vrijetijdsactiviteiten.

Voor een deel gelden hier dezelfde aanbevelingen als bij de 'sociale contacten':

- informatie te geven over financiële regelingen, zoals bijvoorbeeld de Delftpas, waardoor met korting aan diverse activiteiten kan worden deelgenomen;
- informatie te geven over mogelijkheden om activiteiten niet alleen te hoeven doen.

Praktische ondersteuning

Niet in alle behoeften aan praktische ondersteuning kan zonder meer worden tegemoetgekomen vanwege een noodzakelijke indicatie daarvoor.

Met betrekking tot de behoefte aan niet-indicatiegevoelige ondersteuning is aan te bevelen:

- meer informatie te geven over diverse hulpmogelijkheden en de financiële consequenties daarvan;
- deze informatie duidelijk te structureren en te realiseren op één plaats;
- ondersteuning te bieden bij het vragen van hulp;
- meer structuur aan te brengen in het aanbod.